תנן מקום שנומלין עליה שכר תפול הנאה להקדש בשלמא למ"ד אפילו בשנכםי בעל

אבידה אסורים על מחזיר נמי מהדר היינו

דקתני מקום שנומלין עליה שכר תפול הנאה להקדש אלָא למ״ד כשנכסי בעל

אבידה אסורים על מחזיר לא מהדר אמאי

תפול הנאה להקדש אחדא קתני איכא דמתני

לה בהאי לישנא פליגי בה ר' אמי ור' אםי חד

אמר לא שנו אלא בשנכסי בעל אבידה אסורין

על מחזיר ומשום פרומה דרב יוסף לא שכיח

אבל נכסי מחזיר אסורים על בעל אבדה לא

מהדר ליה משום דקא מהני ליה וחד אמר

אפי' נכסי מחזיר אסורים על בעל אבידה 🕫

מותר דכי מהדר ליה מידי דנפשיה קמהדר

ליה תגן מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה להקדש בשלמא למ"ד אפילו בשנכסי

מחזיר אסורים על בעל אבידה מהדר 🏵 היינו

דמתרץ מקום אלא למ"ד בשנכסי מחזיר

אסורין ולא מהדר היכי מתרץ מקום קשיא

אמר

ל א מיי' פ"ז מהלכות נדרים הלכה א סמג לאוין רמב טוש"ע בימו רכא סעיף ג:

פירוש הרא"ש

בשלמא למאן דאמר אף בשנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר. פירוש כששניהם מודרין זה מזה היינו דקתני תפול הנאה להקדש שהמחזיר אינו יכול לקבל ממנו שכר יבעל אבידה אסור לעכבו: אלא למאן דאמר בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה דוקא בהכי איירי מתניתין אמאי תפול הנאה להקדש: אחרא. על דרך אחד כגון אם אין המחזיר רוצה לקבל שכר ובעל אבידה אינו יכול לעכבו הלכך תפול הנאה להקדש והא דלא התני יהבי והא דלא קתני יקבל המחזיר שכרו משום דכולה מתניתין איירי במחזיר בחנם דהא קתני ברישא מחזיר לו אבידתו היינו בחנם דאי בשכר פשיטא בסיפא נמי איירי במחזי בחום ולהכי תנא תפול בתום ולהכי תנא תפול הנאה להקדש: ובספרים נמלה נ"ה בשלמה למ"ד בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה אבל דבעל אבידה אסורין על מחזיר לא מהדר היינו דקתני לא מהדר היינו דקתני מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה להקדש אם אין מחזיר רולה לקבל שכ אלא למ״ד אף נכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר נמי מהדר ומתני' איירי נמי בכל ענין בין כשנכסי בעל אבידה אסורין על זיר אבל נכסי מותרין לבעל האבידה ובין כשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה אבל נכסי בעל אבידה מותרין למחזיר אמאי תפול הנאה להקדש תפול הנאה להקדש לא קאי אדנכסי מחזיר מותרין לבעל אבידה אלא אדנכסי בעל אבידה מותרין למחזיר המחזיר אינו רולה לקבל שכר וליכא למימר נמי דקאי אהיכא דנכסי בעל אבידה אסורין למחזיר ותפול הנאה להקדש אם אין בעל אבידה רולה לעכב דהא לא איצטריך למיתני דכיון דאין המחזיי יכול ליטול שכר הרי הוא של בעל האבידה ואם ירצה יתן כל ממונו להקדש אבל בשחינו יכול לנוכב השכר משום דקא מהני ולית ליה הך סברא מדעם דנפשיה קא מהדר ליה: אף בשנכםי מחזיר

דאמר בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה אבל דבעל אבידה אסורין על מחזיר לא מהדר היינו דקתני מקום שנוטלין עליה שכר תפול היינו דקתני מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה [להקדש] כיון הנאה להקדש אלא למאן דאמר אפילו נכסי בעל אבידה אסורים על מחזיר נמי מהדר אמאי תפול הנאה

להקדש כך היא עיקר הגירסא. וה"פ בשלמא למ"ד דמתני׳ בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה דוקא היא דאילו נכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר לא מהדר משום פרוטה דרב יוסף מש״ה קתני סיפא דמקום שנוטלין עליה שכר אם זה המחזיר גברא יקרנא ואינו רולה לקבל שכרו לא ישהנו בעל אבידה לאותו שכר אללו דהא מתהני מיניה אלא תפול הנאה להקדש אלא למ"ד דאפילו נכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר מהדר אם כן רישה דקתני ומחזיר לו הבידתו אפי׳ בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר נמי היא וסיפא דקתני תפול הנאה להקדש אכולא מילתא קאי ובשלמה בנכסי מחזיר הסורין התי שפיר אי מחזיר גברא יהרנא הוא כדפרישית אבל בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר למה לי דתפול הנאה להקדש יעכבנו בעל האבידה לעלמו שהרי לא נאסרו נכסי מחזיר וליכא למימר דהכא כשבעל אבידה גברא

יקרנא ורוצה ליתן שכר ומקבל לא מצי שקיל דהא נכסי בעל אבידה אסורין עליו ומשום הכי תפול הנאה להקדש דבכהאי גוונא לא שייך יקרנא לקבל אבידתו בחנם כך פירשו רבותי. ולי נראה דהכי קאמר אמאי תפול הנאה להקדש יתן שכרו בעל אבידה למחזיר דנהי דנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר אפילו הכי מותר ליקח ממנו שכרו דהא א) הש"ס זבינא דרמי על אפיה אמר לעיל [לא.] דהנאת מוכר הוא ולא לוקח ונפקא מינה דאי לוקח מודר ממוכר מותר ליקח ממנו זבינא דרמי על אפיה מאי טעמא דהא מכל מקום מודר מיתהני מההוא מידי דמוכר אלא ודאי היינו טעמא דכיון דובינא דרמי על אפיה הא משכח מינה לוקח טובא וכל כה"ג אע"ג דאתי לידיה ממדיר לא מקריא הנאה הכא נמי במקום שנותנין עליה שכר דהיינו בבטל מן הסלע אע"ג דיהיב ליה כי ההוא אגרא בעל אבידה למחזיר לא מיתהני מחזיר מיניה דבעל אבידה כלל שאותו שכר כבר היה מלוי בידו וכיון שכן אמאי תפול הנאה להקדש הא מלי בעל אבידה למחביה למחזיר. כנ"ל ונכון הוא: ומשני אחדא קסני. כלומר רישא דמחזיר אבידתו בין בנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה בין בנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר אבל סיפא במקום שנותנין עליה שכר תפול הנאה להקדש אחדא בלחוד קאי דהיינו אנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה: איכא דמסני לה בהדין לישנה וכו' לה שנו הלה בשנכסי בעל הבידה הסורין על מחזיר. ומתני׳ ללדדין קתני שוקל לו את שקלו ופורע לו את חובו מדיר

למודר ומחזיר לו אבידתו בי מדיר למודר וחורם לו את תרומותיו מדיר למודר ומשום דבעי תנא למיתני כולהו גווני דשרי בין מדיר למודר מנא הכי כך נראה בעיני. אבל בנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מהדר ליה משום דקא מהני ליה ועדיף טפי מפורע לו חובו דהא קא ממטי ליה בידיה ואי לא דקא מהדר ליה אפשר דפסדא מיניה לגמרי: בשלמא למ"ד אף בשנכםי מחזיר אסורין מהדר. כלומר דמודר מחזיר למדיר ומדיר למודר היינו דמתרץ מקום דאיכא לתרוצי דאחדא קחני כלומר היכא דמהדר מדיר למודר אלא למ"ד בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מהדר וא"כ מתני׳ דמחזיר לו אבידתו בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר בלחוד היא וא"כ היכי מתרץ מקום דבכה"ג ליכא למימר תפול הנאה להקדש וכמו שכתבתי למעלה: ולעגין הלכה קיי"ל דבין בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה בין בשנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר מהדר דהא מ"ד דבנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מהדר אחותב ואע"ג דמ"ד בלישנא קמא דנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר לא מהדר לא אחותב דאדרבה אחיא לדידיה מתניחין טפי שפיר אפ״ה כיון דהאי לישנא בתרא הוא והך סברא דבין בנכסי מחזיר אסורין בין בנכסי בעל אבידה אסורין מהדר איתמרא בתרתי לישני כוותיה נקטינן וכן פסק הרמב"ם ז"ל:

מקום שנוטלין עליה שכר. (ג) חזרת אבידה שכר: הפול הנאה להקדש. הנן מקום שנוטלין עליה שכר הפול הנאה להקדש בשלמא למאן דכיון דמודר ממנו הנאה לא מלי האי למיתב ליה שכר: בשלמא למ"ד אפי' בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר נמי מהדר. ליה אבידתו

דמחזיר לא מצי למישקל מיניה השכר לפי שוה בעל אבידה הדירו מנכסיו אינו יכול להשתייר השכר בידו דמהום שנוטלים עליה שכר הוא (ד) לא מצי בעל אבידה למימר הואיל ואינו יכול ליטול השכר יהא שלי לפיכך תפול הנאה להקדש. ואי נכסי מחזיר אסורים על בעל אבידה והאי מחזיר אדם עשיר הוא ואינו רולה לקבל שכרו דזילותא הוא לקבל השכר מכל מקום האי בעל אבידה לא מלי תפיס לשכרו משום דמודר הוא מנכסי מחזיר ושכרו איתיה גביה דמקום שנוטלין עליה שכר הוא לפיכך תפול הנאה להקדש: אלא למ"ד. כשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה מהדר והתם איכא למימר תפול הנאה להקדש אבל נכסי בעל אבידה אסורים על מחזיר לא מהדר הואיל ולא מהדר ליה לא יהיב ליה אגרא אם כן מאי תפול הנאה להקדש איכא למימר הכא הואיל ולאו בר אגרא הוא: מריך אחדא קתני. אחד לחוד מיירי תפול הנאה להקדש בשנכסי מחזיר

אסורין על בעל אבידה דבעל אבידה לא מצי תפיס אגריה דמחזיר דלא מלי למיתהני מיניה ומחזיר נמי לא בעי ליטול שכר דעשיר הוא להכי תפול הנאה להקדש: לא שריחא. וליכא הנאה כלל: משום דקה מהני ליה. דאע"ג דמידעם דנפשיה מהדר ליה אפ"ה מהני ליה דדמי כמאן דמהני ליה מנכסיו: מהדר ליה. משום דמידעם דנפשיה מהדר ליה ולא מהני ליה כלום: בשלמא למ"ד אף בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה מהדר היינו דמחרץ מקום. כלומר דמשכחת ליה מקום שנוטלים עליה שכר תפול הנאה להקדש דכיון דנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מצי בעל אבידה לשייר השכר לעלמו דהא נכסי מחזיר הן ואסורין עליו ולריך לו ליתן השכר והמחזיר אי אדם עשיר (כ) ואינו רוצה לקבל השכר להכי תפול הנאה להקדש: אלא למאן דאמר בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מהדר היכי מחרץ מקום. שנוטלין עליה שכר הא ליכא (ו) שכרו כלל דלא מהדר. והכא ליכא לתרולי אחדא קתני דהתם דכיון דקאמר בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה קא מוקי ביה תפול הנאה להקדש דכופין לבעל אבידה שיתן השכר להקדש ואין יכול להחזיק בו דנכסי מחזיר אסורין הן עליו אבל הכא ליכא לתרוני אחדא קתני אנכסי בעל אבידה אסורין עליה דכיון דנכסי מחזיר אין אסורין על בעל אבידה מצי האי בעל אבידה למיתפס השכר לנפשיה ולא נפיל להקדש והיכי מתרץ מקום קשיא: ככר

א) צ"ל השתא זבינא. יעב"ך,

הנהות הב"ח

(א) גמ' על בעל אבידה מהדר ליה דכי מהדר ליה מידי דנפשיה: (ב) שם מהדר ליה היינו דמתרן וכו׳ אסורים לא מהדר היכי מתרן: (ג) רש"י ד״ה מקום שנוטלין עליה שכר גוטלין על חזרת אבידה שכר הס"ד: (ד) ד"ה בשלמא וכו' ולא מני בעל: (ה) ד"ה היינו וכו' עשיר הוא ואינו: (ו) ד"ה אלא למ״ד וכו׳ הא ליכא שבר כלל כיון דלא מהדר והכא ליכא לתרולי אחדא קתני כדלעיל דהתם ניחא דקאמר כשנכסי מחזיר וכו׳ אסורין עליה דמחזיר . דכיון דנכסי:

תוספות

בשלמא למאן דאמר בשנכםי כו'. פירוע ששניהם מודרי זה מזה לכך תפול הנאה להקדש אלא מ"ד וכו' אמאי תפול הנאה להקדש ימן שכרו למחזיר שהרי אינו מודר מבעל אבדה: ה"ג פי' לגדי מינייהו קתני תפול (עלי) הנאה להקדש לגבי בעל אבידה שאם המחזיר אינו רולה לקבל השכר א״כ נהנה מן המחזיר והוא מודר הנאה ממנו אשמעי במתני׳ שלריך שיתן הבעל אבידה שכר ויפול הנאה להקדש וא"ת איכפל תנא לאשמועינן שאם היכא משנות שאין המחזיר רוצה לקבל וי"ל דאורחא דמילחא הוא שאינו חושש לקבל שכר בואיל דמצוה הוא אנו״ה שאינו מחוייב לעשות כיון שהוא בטל ממלאכתו: היכי מתרץ מקום קשיא. וא"ת ולישני כדלעיל דחדא קתני ורישה מיירי שחין בעל הבידה רוצה לעכב בעני לוכיו) רומי נעכב השכר לעצמו ואז צריך שתפול הנאה להקדש שאין לאוכלו . המחזיר רשאי שמודר הנאה ממנו יש לומר דלא דמי בשלמא לעיל רגילות הוא שאין המחזיר רוצה ליטול שכר על השבת אבידה משום מצוה דגנאי הוא אבל הכא לאו אורחא דמלחא שהרי אין גנאי מלעכבו לעלמו:

אסורין על בעל אבידה אמר דיינו החרץ שקום. דכיון דשניהם מודרין זה מזה מחזיר אינו יכול ליטול ובעל אבידה אינו יכול לעכב: בשנבסי מחזיר אסורין לא מהדר. ולא איירי מתניתין אלא בשנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר אבל נכסי מחזיר מותרין לבעל אבידה היכי מתרן מקום אמאי לא מעכב השכר לעצמו: